

1843

LEEUWARDER

VRIJDAG



COURANT.

den 29 SEPTEMBER.

AANBESTEDING.

VAN DE AARDENBAAN VOOR DEN MAC-ADAMWEG VAN SNEEK NAAR BOLSWARD.

DE COMMISSIE tot den aanleg van eenen Mac-Adamweg tusschen de steden Sneek en Bolsward, zal op Maandag den 9 October 1843, des voormiddags ten 11 ure, op het Raadhuis te Sneek, bij inschrijving en op bod, aanbesteden:

Het leggen van de AARDENBAAN voor denzelfden weg, over eene lengte van 9174 el, met het maken der daarin benoodigde HOUTEN POMPEN, benevens een STEENEN DUIKER.

De Bestekken liggen ter lezing, te Leeuwarden in de Valk, de Phoenix, de Nieuwe Doelen en in het Wapen van Vriesland; te Harlingen in de Makkuwerwagen en in het Heeren Logement; te Sneek in de stad Munster; te Bolsward in de Wijnberg; te Dockum in de Posthoorn en in het Wapen van Amsterdam bij de Woudpoort; te Kollum in de Roskam; te Hindeloopen in de Zwaan; te Makkum in de Prins; te Stavoren in de Stads Herberg; te Lemmer in de Wildeman; te Oldeboorn in het Lands Welvaren; te Buitenpost bij de Wed. Wadman; te Stroobos in de Vriesche Herberg; te Heerenveen in het Heeren Logement; te Gorredijk in de Koornbeurs, en te Sliedrecht in het Regthuis.

De aanwijzing, op het terrein zal geschieden op Donderdag den 5 October 1843, een aanvang nemende des morgens ten 9 ure, bij de Noorderpoort der stad Sneek.

ENGLAND.

LONDEN, den 22 September. Onze bladen van heden zijn vol van bijzonderheden en beschrijvingen van den terugtocht naar en de aankomst te Woolwich van H. M. onze Koningin, alsmede van Hoogstderzelver terugkomst op het paleis van Windsor, op Dingsdag 11., des namiddags ten half vier ure.

Uit Zuid-Wallis blijven de berigten nog altijd treurig, de verwoestende benden gaan er nog steeds haren gang, en uit Swansea wordt geschreven, dat Carmarthenshire en Cardiganshire waarschijnlijk onder de krijgswet gesteld zouden worden; ook vernam men, dat er tot het vonnissen der gevangenen eene speciale commissie benoemd zou worden; de regters die dezelve zouden uitmaken, waren evenwel nog niet benoemd.

NEDERLANDEN.

's GRAVENHAGE, den 25 September. In de zitting van de Tweede Kamer van heden is ontvangen eene koninklijke boodschap, waarbij kennis gegeven wordt, dat de aanhangige voordragten van wet, nopens de successie en de belasting op de inkomsten, worden ingetrokken en als vervallen moeten worden beschouwd.

Nog is ontvangen eene missive van Z. Exc. den minister van justitie, tusschen tijdelijk belast met het departement van financiën, waarbij mededeeling gedaan wordt van veranderingen in de voordragt van wet betreffende de middelen. — Aangenomen voor kennisgeving. Die veranderingen bestaan hierin: 1°. dat er zal worden gegeven eene algemeene belasting op de inkomsten, nader bij de wet te regelen, en welker opbrengst begroot wordt op f 5,250,000; 2°. de 16 procenten op de grondbelasting voor het Rijk hersteld, ten bedrage van f 1,319,200; hetgeen dus eene gezamenlijke vermeerdering van f 6,569,200 belooft, en de begroting van ontvangsten, die der uitgaven met f 5254 zou doen overtreffen.

De commissie belast met het onderzoeken van het adres van den med. dr. den heer Alferts, te Culenborg; wegens eene dispensatie, brengt haar verslag uit. De meerderheid der commissie heeft voorgesteld dit stuk ter griffie neder te leggen, ten einde, indien de leden gevolg mogten willen geven aan het verzoek, deswege een bepaald voorstel te doen.

Na eene langdurige woordenwisseling hierover, wordt, met eene meerderheid van 35 tegen 16 stemmen, besloten, de beraadslagingen over het rapport te stand te houden.

Nadat verscheidene leden het woord hadden gevoerd, wordt het voorstel der commissie met 41 tegen 8 stemmen afgewezen, zoodat de Kamer nopens het opgemeld adres overgaat tot de orde van den dag.

Vervolgens worden de beraadslagingen geopend over het adres van gelukwensching aan Z. M.; wegens de bevaling van H. K. H. de Prinses van Oranje. — De heer van Hoorn van Burgh stelde voor die beraadslagingen te houden in comité-generaal. Dit werd niet ondersteund. — Geen der leden het woord verlangete, wordt het voorstel met algemeene stemmen aangenomen en aan de Eerste Kamer verzonden.

Daarna gaat de vergadering uiteen tot morgen ochtend. Alsdan zal de beraadslaging over de staatsbegroting aanvangen.

Z. M. heeft bepaald, dat over den drooggemaakten polder van den Zuidplas zal worden ingesteld een polder-bestuur, bestaande uit een dijkgraaf en vier heemraden, mitsgaders een secretaris-penningmeester, welk bestuur met den 1 Januarij 1844 in functie zal treden, en tot leden van dat bestuur benoemd: Tot dijkgraaf W. IJzerman, lid der prov. Staten van Zuid-Holland; tot heemraden E. C. U. van Doorn, agent van het Domein te Utrecht, G. van Houweningen, koopman, P. Keyser, lid der prov. Staten van Zuid-Holland en burgemeester te Zevenhuizen, en G. G. Snellen, particulier.

Het reeds 11. Zaterdag gegeven bericht bevestigt zich: in de Staats-Courant leest men het volgende: „Bij besluit van den 22 dezer, is door den Koning aan jonkheer Mr. J. A. Ridder van der Heim van Duivendijke, op zijn daartoe gedaan verzoek, een eervol ontslag verleend als Minister van Financiën, en heeft Zijne Majesteit met de functien van dien ad interim mede belast den Minister van Justitie, den heer Mr. F. A. van Hall.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, ad interim belast met de functien van Minister van Buitenlandsche Zaken, heeft ter kennis der belanghebbenden gebracht, dat hij in laatstgemelde betrekking audientie zal verleenen des Woensdags morgens, ten 12 ure, aan het lokaal van het departement van buitenlandsche zaken.

Z. Exc. de minister van justitie, ad interim mede belast met de functien van minister van financiën, heeft kennis gegeven, dat door hem elken Woensdag, des middags ten 12 ure, aan het lokaal van het departement van financiën zullen worden ontvangen diegenen, welke hem over zaken, het gezegd departement betreffende, wenschen te spreken.

Nadere berigten van Java ontvangen, betreffende de in den nacht van den 5den op den 6den Januarij 11., op het eiland Nias plaats gehad hebbende aardbeving, vermelden meerdere bijzonderheden omtrent dit natuurverschijnsel. De schokken duurden negen minuten onophoudelijk voort. Huizen stortten in en bedolven de inwoners onder derzelver puinhoopen. Een gedeelte van den berg Horiffa, is in den afgrond nedergeploft, waardoor de borstwering der benting, zoo ook de gouvernementen-gebouwen, met uitzondering van de commandants-woning, ineenzakten. Eene groote kampong, Mego genaamd, werd door eene hemelhooge golf weggespoeld, waardoor menschen-levens verloren gingen. — Dezelfde golf nam in de nabijheid van den een uur noordelijker gelegen berg Sie Tolie, praauwen, met zulk een geweld uit de rivier op, dat die vaartuigen, waaronder eene gouvernementen-kruisboot, 100 à 160 passen van hunne ankerplaats, op den wal werden geslagen. — De vroeger te kennen gegeven onderstelling, dat de Atchinez van Glora dit voorval zouden benutten, om de militaire bezetting op Nias gewapend aan te vallen, is sedert niet bevestigd.

VLISSINGEN, den 21 September. Gisteren morgen omstreeks half elf ure voer een der oorlogstoomschepen, behoorende tot het eskader hetwelk H. M. de Koningin van Groot-Brittannië op Hoogstderzelver zeereis begeleidt, de Schelde af naar zee. Spoedig volgden, bij meerdere of mindere tusschenpozing, andere tot dit eskader behoorende stoomschepen. Omstreeks ten 5 ure naderde het stoomjagt, waarop zich Hare Groot-Brittannische Majesteit en Haar Doorluchtige Gemacht bevonden, deze vesting. Op het ter reede liggende oorlogsfregat de Maas paradeerden de matrozen en zoo van dit schip als van de vesting en het fort Frederik Hendrik werd het geschut gelost. Heden namiddag ten 4 ure passeerde het laatste der oorlogstoombootten deze reede, dat, na met het fregat de Maas het gewoon salut gewisseld te hebben, zee heeft gekozen.

De afvaart van dit eskader had vele onzer naburen herwaarts gelokt. De reede leverde een voortreffelijk gezicht op, dat nog verhoogd werd door het schoone weder; terwijl de stoombooten de Stad Vlissingen en de Schelde, met een aanzienlijk getal passagiers een plaziertogtje op de reede dezer stad deden.

UTRECHT, den 24 September. Z. M. de Koning is gisteren morgen 11 ure aan de Meern aangekomen en heeft zich over Juphasa en de Vaart naar Honswijk begeven, om de fortificatie-werken aldaar, aan beide zijden der rivier de Lek, in oogenschouw te nemen. Z. M. is van daar over Houten en Bunnik naar Soestdijk

gereden, van waar Hoogstdezelve gisteren avond ten half negen ure deze stad gepasseerd is, om naar 's Hage terug te keeren.

Wij hebben dagbladen van de Kaap de Goede Hoop tot 16 Junij ontvangen. De aankomst van het Hollandsche vaartuig de Brazilia, kapt. Reus, van Rotterdam, had te Port-Natal veel opziens verwekt. Onder de boeren liep het gerucht, dat de Prins van Oranje met dat vaartuig was aangekomen. Als passagiers waren met dien bodem medegekomen een Hollandsche predikant en 15 andere personen, waarbij de supercarga Smellekamp, die voornemens waren zich aldaar te vestigen, en een Prins van Oranjehotel op te rigten. Majoor Smith, die het bevel te Natal voert, heeft dat vaartuig bezocht, den kapitein en den heer Smellekamp in hechtenis doen nemen, allen omgang met de boeren verboden en daarna bevolen, dat de Brazilia zich moest verwijderen. Na het vertrek, zijn vele boeren de Umslanga rivier afgezaakt, om het vaartuig aldaar te ontmoeten.

VLAARDINGEN, den 19 September. Sedert eenigen tijd heeft men op de Maas eenen veel vroegeren vloed waargenomen, dan volgens de watergetijrekening plaats moest hebben, zoodat het op den Drogen voor de Maas reeds twee uren vroeger hoog water is. Van dit buitengewoon verschijnsel, te meer opmerklijk bij den thans heerschenden oostenwind, en voor de scheepvaart, bij het aandoen en binnenloopen der Maas, hoogst belangrijk, heeft men dusverre geene verklaring kunnen geven.

BRIEL, den 25 September. De nog altijd heerschende longziekte onder het rundvee heeft zich ook wederom hier en elders op dit eiland vertoond; hoezeer de kwaal gelukkig nog van geen ernstigen aard schijnt te zijn, verwekt zulks toch al dadelijk ongerustheid voor de landlieden en veehouders.

AMELAND, den 20 September. Eergisteren had dit eiland het genoegen met een bezoek van den heer Staatsraad, Gouverneur dezer provincie te mogen worden vereerd. Des namiddags ten vijf ure, in een van hier met vlaggen versierd vaartuig, ter reede van Nes aangekomen zijnde, werd ZHEGr. aldaar door het Grietenijbestuur verwelkomd, waarna ZHEGr. zich naar het dorp Nes begaf, alwaar het Grietenijbestuur in de gelegenheid werd gesteld, om al dadelijk de belangen dezer Grietenij aan ZHEGr. te kunnen voordragen. — Des voormiddags van den daaraanvolgenden dag bezigtigde ZHEGr. het westelijk gedeelte des eilands en vestigde aldaar bijzonderlijk deszelfs aandacht op de voortdurende afbrokkeling der zuidzijde van hetzelfde, en op het ter voorkoming daarvan, in den loop dezes jaars tot behoud van den dorpe Nes, aangelegd steenen oeverwerk; des namiddags verleende ZHEGr. aan collegien, ambtenaren en bijzondere personen audientie, en nam daarna inzage van hetgeen de Grietenij-administratie betreft; — heden nam ZHEGr. het oostelijk gedeelte des eilands, de afbrokkeling der zuidzijde van dat gedeelte, de scholen en publieke gebouwen in oogenschouw en keerde des namiddags ten drie ure naar den vasten wal terug. — Waren de menigvuldige van de publieke en particuliere gebouwen wapperende vlaggen, zoo vele bliken van belangstelling in dit bezoek, was men algemeen over de bekende minzaamheid van den heer Staatsraad, Gouverneur, en deszelfs bewijzen van belangstelling in de welvaart dezes eilands verrukt; vurig is ook de wensch dat ZHEGestr. bezoek, zoo opzigtens de uitbreiding der middelen, tegen het, zoo door stroom als golfslag afslaan en wegspoelen der zuidzijde dezes eilands, als ten aanzien van deszelfs verdere pogingen om de welvaart dezer Grietenij te bevorderen, even heilrijke vruchten moge dragen, als het gevolg van ZHEGr. bezoek in 1841 in vele opzichten heeft opgeleverd; en Ameland nog menigmaal met een bezoek moge vereeren.

LEEUWARDEN, den 28 September. Toen in den jare 1818 het Departement Bergum der Maarschappij: tot nut van 't algemeen het voorstel deed, of ook hier te lande, in navolging van Engeland en elders, de oprigting van Spaarbanken doelmatig en nuttig zou zijn, was het Departement Leeuwarden een der eerste en ijverigste om hier ter stede zulk eene inrigting daar te stellen; — eene inrigting, die, wegens hare weldadige strekking, hier sedert zoo ruime deelneming vond en zooveel nut stichtte, dat zij, na nu dan vijf-en-twintig jaren onder verschillende lotwissel bestaan te hebben, zich kon beroemen van achtereenvolgens ruim 40,000 deelnemers bezeten en een kapitaal van ruim 21,000 Gulden als batijs saldo voor eene reservekas overgewonnen te hebben. Gewis, zulk eene uitkomst had niemand zich in 1818 van zulk eene geringe en weinig opgemerkte inrigting kunnen voorstellen. Maar juist omdat die verwachting verre overtroffen en de overtuiging nu gevestigd was van het groote nut, dat zij, verschillende standen dezer stad, aangebragt heeft, daarom mogt het Vijf-en-twintig jarig bestaan der Spaarbank met regt feestelijk en met zoo dankbare blijdschap gevierd worden als heden hier plaats had.

De jaarlijksche rekening en verantwoording van het beheer, welke Directeuren gewoon zijn jaarlijks aan vijf, uit de notabelste ingezetenen dezer stad gekozene, personen te doen, had heden middag te 2 uur in de groote zaal van het Stadhuis plaats, en mogt de overtuiging opleveren van den gunstigen staat der fondsen dezer instelling zoowel als van derzelver uitmuntend beheer bij de ruime deelneming, welke haar bestendig van vele, ook buiten deze stad wonende, personen ten deel valt. De heer J. W. Brouwer, President der Spaarbank, die deze vergadering met eene aanspraak geopend had, schetsde nu vervolgens, bij gelegenheid van het Vijf-en-twintigjarig bestaan dezer instelling, in korte trekken haren oorsprong, lotgevallen, vruchten en verwachtingen. Deze uitmuntende rede was allezins geschikt om de tegenwoordige en nog in leven zijnde vroegere Directeuren der Spaarbank en Bestuurders van het Departement Leeuwarden en verdere genoodigden, hierbij tegenwoordig, in feestelijke stemming te brengen, waarna allen, ten getale van 30, zich te half vijf ure begaven naar het Departements-gebouw, waar de feestdich hen wachte. Hier heerschte gedurende den gansen avond die vreugde, waartoe deze blijde gebeurtenis en derzelver gelukkige uitkomst aanleiding gaf, en aangenaam was het Directeuren daarbij te mogen zien aanzitten den Wel-Eerw. heer H. Nieuburger, den man, die, als lid van het Departement Bergum, in 1818 de eerste voorsteller was geweest tot het oprigten van Spaarbanken in ons vaderland, en die nu zijne aanleiding met zoo gunstig gevolg bekrond zag. Eindelijk bragten Directeuren, bij monde van den President, aan den feestdich nog hulde toe aan den heer M. S. de Wal, sedert de oprigting Thesaurier der Spaarbank, thans het oudste lid van het bestuur en de eenig overgeblevene van de oprigters, door hem, uit erkentenis voor zoo lang bewezen diensten eene fraaie zilveren Koffijvaas als een blijk van hoogachting te vereeren, welk geheel onverwacht geschenk en blijk van vriendschappelijke onderscheiding de heer de Wal, daardoor zichtbaar getroffen, betuigde op hoogen prijs te stellen en hetzelfde dan ook als zoodanig erkentelijk aan te nemen.

Nadat de provincie Friesland nu in het bezit is van drie groote straat- of kunstwegen, benevens een zijtak naar Sneek, welke thans nog naar de Lemmer wordt voortgezet, is het een aangenaam verschijnsel, dat ook steden van minder belang afzonderlijke takken of verbindingen met elkander trachten daar te stellen. Het heeft de steden Sneek en Bolsward mogen gebeuren met de grietenijen Wjmbritseradeel en Wonseradeel overeen te komen tot het aanleggen van een Mac-Adamweg tusschen beide hunne gemeenten, waarvan de Aardenbaan, Pompen en Dulker reeds op den 9 October aanstaande op het Raadhuis te Sneek zullen worden aanbesteed. De weg zal bij de Noorderpoort te Sneek beginnen, nagenoeg geheel de rigting van den kleiweg, dóór Ijsbrechtum en Nieuwland, volgen en (buiten de strekking door deze dorpen) eene lengte hebben van 9174 ellen. Wij verheugen ons in deze nieuwe schrede ter verbetering van de binnenlandsche gemeenschap in dit gewest, die niet weinig in waarde en belangrijkheid zal toenemen, wanneer zij eenmaal (zoo wij hopen spoedig) van Bolsward over de dorpen Witmarssum, Arum en Kimsward tot Harlingen zal worden voortgezet.

Bij de gouverneurs der provincien is ontvangen eene missive van Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken, van den 11 dezer maand, no. 222, 7de afdeeling, houdende mededeeling dat, ten gevolge van de onvermijdelijke noodzakelijkheid, welke door de overgroote toeneming der bevolking van de koloniale gestichten der Maatschappij van Weldadigheid, in verband tot de overeenkomst tusschen de Regering en die Maatschappij aangegaan, is ontstaan, om de opzending naar de Ommerschans van degenen, die zich daartoe geheel vrijwillig en zonder gebod te hebben, aangeven, althans voor eenigen tijd te doen ophouden, en gebruik makende van de bevoegdheid daartoe bij het 1ste artikel van Zr. Ms. besluit van den 25 Februarij 1843, no. 82 verleend, de werking van het 1ste artikel van het Koninklijk besluit dd. 12 October 1825 no. 175, voorloopig en tot deswege nader door Z. Exc. zal worden beschikt, is geschorst, te rekenen van den 1 October aanstaande af aan; dat echter diegenen, die zich vóór dien dag ten voorschreven einde hebben aangemeld, op de gewone wijs naar de Ommers-

**De DIRECTIE van het Stadsweerkhuis te Balaard, zal, op Donderdag den 5 October 1893, des voormiddags precies ten 11 ure, noon van twaalf uur af, bij hoofding, tegen gerede betaling, presentieken en vooftop-
PAARDE- en KODDEKEN, DWELGORD, gevond en vooftop-
LOONEN, KORTSALLEN, en horende meer terverkoep en**

Eene beste STOEL en ZITPLAATS, in de Grote Kerk, NO. 428. Omge-
 Eene DITO, in de Guldekerk, NO. 128. delft. 1842. 1843.
 Te bevrugen bij den Doorwaarder HARMENZON.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.